

KRZYŻOWAĆ (41) *vb impf i pf*

impf (40), *pf* (1) [*praet*] *CzechRozm.*

o oraz a jasne.

inf krzyżować (9). ◇ *praes 1 sg* krzyżuję (2). ◇ *2 sg* krzyżujesz (1). ◇ *3 sg* krzyżuje (2). ◇ *1 pl* krzyżuj(e)my (1). ◇ *2 pl* krzyżujecie (3). ◇ *3 pl* krzyżują (8). ◇ *praet 3 pl m pers* krzyżowali (1). ◇ *fut 3 sg m* będzie krzyżował (1). ◇ *2 pl m pers* będziecie krzyżować (1). ◇ *3 pl m pers* będą krzyżować (1). ◇ *con 1 sg f* bym krzyżowała (1). ◇ *2 sg m* byś krzyżował (1). ◇ *3 pl m pers* by krzyżowali (3). ◇ *impers praet* krzyżowano (2). ◇ *part praes act* krzyżując (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI w.

1. *Przybijać do krzyża, zawieszać na krzyżu; crucifigere Mącz, Calep, Cn; suffigere a. dare cruci, in cruce tollere a. agere, configere, suspendere robore Cn [w tym: kogo (22), o Chrystusie (28)] (38) : Matuchna iego [...] Magdalény zopytala/ ieftli by to krzyżowano iéy fyna OpecŻyw 139; WróbŻołt S6; KrowObr 5v; Mącz 69d; Co fie działo onym Apoštołom świętym miłofnikom Páńłkim/ że ie wiązano/ bicżowano/ iáłzcżorki ie kąłały/ śćinano/ krzyżowano/ żywo łupiono. RejŻwierc 152v; WujJud 259v; CzechRozm 171; Calag 314b; NiemObr 120; Calep 273b; WujNT 688.*

Zwroty: »Chrystusa prze grzechy krzyżować« (1): ábym przeciwo tobie iuz więcýy nie grzeżyła/ ábym cię prze grzechy moje z témi niewiernymi Zydy nie krzyżowała. SiebRozmyśl D4v.

»Syna Bożego krzyżować znowu, po wtore« = grzeszyć [szyk zmienny] (5 : 2): HistRzym 69v; WujJud 259v; WerGośc 208; LatHar 581; áby zás być mogli odnowieni ku pokućie/ gdyż znowu krzyżuią łami łobie Syná Bożego/ y łromocą go [rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei]. WujNT Hebr 6/6, Ccccc3; Dáleko fie tego rychley obawiác máią/ bluźniery w krześciáńłtwie/ ktorzy według Apoštoła/ fyna Bożego tákowym wřągániem znowu krzyżuią y háńbią. PowodPr 44.

»krzyżować znowu Syna Bożego« [szyk zmienny] (12): Vkałz tełz iefztze/ gdzieć to rołkazał/ ábyś ty w Kanonie wielkim/ mężąc y krzyżuiąc znowu Syná Bożego/ ty łłowá łsemrał mowiąc: Przyimi Boże tę offiárę do fiebie? KrowObr 184, 51, 105v, 107, 119, 124 (12).

Szeregi: »mężyc, (i) krzyżować« (9): I co ieft inżego znowu fyna Boże⁸⁰ ofiárówác/ iedno go znowu mężyc/ krzyżówác/ y náłmiewác fie s łmierći iego? KrowObr 177v, 119, 124v, 125v, 177v, 178v (9).

»ofiarować, (albo, i) krzyżować« (3): ábowiem go znowu będzie zá żywe y vmárłe offiárował/ krzyżował/ y krew iego náłwięłżą deptał. KrowObr 51, 191v [2 r.].

Przen (5) :

a) Umartwiać (4) :

Zwrot: »krzyżować ciało sw(oj)e« (3): WujJud 145; Ktorzy łą Chriřtułowi/ ci krzyżuią ciála łwe z ich námięłnościami y pożádlivościami. WujNT Ccccc3, Yyyyy v.

Szereg: »trapić i krzyżować« (1): Czyli fie wam praca nie zda kázác/ vczyć/ łpowiełżi łudzi łłuchác/ w Kościele vřtáwicźnie Pána Boga chwálić/ ciáło łwoie z námięłnościami iego trapić y krzyżówác WujJud 145.

b) Zmieniać, przeinaczać, gmatwać, naciągac [co] (1) :

Szereg: »nicować i krzyżować« (1): y iáko oni łobie łowo Boże y pińmo ś. ważą: gdyż y fámeý Ewángelieý nie folguią: ále ią rozmáicie nicuią y krzyżuią. *WujNT* 204.

2. *Chodzić tam i z powrotem, krążyć* (3) : Wízytki/ iáko psi nocni/ vlice krzyżuią: Ale będąc krzyżować chlebá vprałzáiac *KochPs* 86.

Zwrot: »jako psi (głodni) ulice krzyżować« = *krążyć po mieście* (2): Skoro wieczór/ cí zchodzą/ drudzy náłtępuią/ Wízytki/ iako pśi głodni/ vlice krzyżuią [*et famem patientur ut canes et circuibunt civitatem Vulg Ps* 58/7] *KochPs* 85, 86.

Synonim: **2.** *krążyć.*

Formacje współrdzenne: *pokrzyżować, rozkrzyżować, skrzyżować, ukrzyżować, ukrzyżować się.*

Cf **KRZYŻOWAN, KRZYŻOWANIE, [KRZYŻUJĄCY]**

JB